

Tıpta Uzmanlık Tezi: Tartışılan Sürece Bir Araştırma Kapsamında Bakış

Medical Speciality Thesis: Contribution to a Controversial Issue with a Research Study

Mehmet Bilgin SAYDAM, Nuray ÖZGÜLNAR, Feyza DARENDELİLER

ÖZ

Tıpta uzmanlık eğitimi sırasında kazanılacak klinik becerilerin yanı sıra klinik pratiği sürekli güncelleyebilmek ve geliştirebilmek için yeni bilimsel bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanımı gerekmektedir. Tez hazırlama süreci teorik ve pratik açıdan önemli bir eğitim fırsatıdır. Ülkemizde uzun yıllardır uzmanlık eğitiminin tamamlanması sırasında tez hazırlanmaktadır. Son yıllarda özellikle eğitim araştırma hastanelerinde uzmanlık eğitimi alan hekimlerin tez yapmaması yönünde tartışmalar başlamıştır. Bu araştırma ile uzmanlık eğitimi tamamlamış hekimlerin uzmanlık eğitimi sırasında hazırladıkları tez, hazırlama sürecinde karşılaştıkları durumların belirlenmesi, tez hazırlanmasına yönelik öneri ve görüşlerinin alınması ve öneri geliştirilmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı nitelikte olan ve analitik özellikleri olan bu araştırma Aralık 2013-Mayıs 2014 tarihleri arasında e-anket şeklinde yürütülmüştür. Araştırmanın temel amacı kapsamında 18 soruluk Likert tipi bir ölçek hazırlanmıştır. Hazırlanan anket 1536 hekime gönderilmiştir. 345 katılımcıdan gelen yanıtlar gözden geçirilerek 328 anket değerlendirmeye alınmıştır. Ankete katılım oranı %23' dür. Likert tipi 18 soruya verilen yanıtlar iç tutarlık açısından değerlendirildiğinde Cronbach alfa katsayısı= 0.77 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılan 328 kişinin %11.9'u Temel Tıp Bilimlerinde, %57'si Dahili Tıp Bilimlerinde, %30.2'si Cerrahi Tıp Bilimlerinde uzmanlık eğitimi yapmıştır. Katılımcıların %20.7'si uzman hekim, %8.2 si yardımcı doçent, %13.7'si doçent, %57.3'ü profesör olarak görev yapmaktadır. Araştırmamıza katılan hekimler akademik unvandan ve uzmanlık alanından bağımsız olarak tezlerini hazırlarken zaman bulmada benzer sorunları yaşamalarına rağmen tezlerinin uzmanlık alanlarına bilimsel katkı yaptığını belirtmektedirler. Ayrıca tez hazırlamanın bilimsel düşünce geliştirmek, araştırma yapmak ve yazarlık konusunda gelişmeye olanak sağladığını ifade etmektedirler. Uzmanlık tez çalışması öncesinde araştırma yöntemlerine yönelik yeterli bir eğitim alma konusunda sorunlar her akademik ve uzmanlık alanı düzeyinde belirlenmiştir. Tüm katılımcıların tezin gerekliliğini belirten görüşleri ön plandadır. Tezi kaldırmak yerine tez yazımını ve yayınlanmasını teşvik edici destekler üretmek; işgücü, zaman ve parasal kaynakları daha etkin kullanabileceğimiz alternatifler üreten araştırmalar planlamak ve alternatifler üzerinde düşünmek gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tez, Tıpta uzmanlık, Akademik kariyer

ABSTRACT

The acquisition of clinical and practical skills is the main target during the speciality training program. On the other hand, acquisition of skills in reading and interpreting scientific knowledge are also important training targets in order to develop and update clinical practice constantly. The process of thesis preparation during the speciality training provides an important opportunity to capture the skills in interpreting scientific knowledge. In Turkey, thesis writing has been obligatory for completion of speciality training for several years. Recently, there has been a discussion about the obligation for clinicians to write a thesis, especially those who are undertaking specialist training in education and research hospitals. The aim of this study was to evaluate the pros and cons of thesis writing during speciality training using a questionnaire that was sent to specialists. This descriptive and analytical study was conducted as an e-questionnaire between December, 2013, and May, 2014. A likert scale consisted of 18 questions has been prepared in accordance with this study.

Mehmet Bilgin SAYDAM

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
Istanbul University, Istanbul Faculty of Medicine, Department of Psychiatry, Istanbul, Turkey

Nuray ÖZGÜLNAR (✉)

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
Istanbul University, Istanbul Faculty of Medicine, Department of Public Health, Istanbul, Turkey
nurayozgulnar@gmail.com

Feyza DARENDELİLER

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
Istanbul University, Istanbul Faculty of Medicine, Department of Pediatrics, Istanbul, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 09.09.2014

Kabul Tarihi/Accepted : 27.11.2014

The questionnaire was sent to 1536 physicians. 328 of the questionnaires have been included in the study by evaluating the responses obtained from 345 of the participants. The response rate was 23%. The Cronbach alpha coefficient was 0.77. Out of the 328 questionnaires, 11.9 %were from Basic Medical Sciences, 57%from Internal Medical Sciences, and 30.2%from Surgical Medical Sciences. Among the respondents, the percentage of specialists, assistant professors, associate professors and professors were 20.7%, 8.2%, 13.7%, and 57.3%, respectively. Independent of specialty field and affiliation, the respondents concluded that the conduction and thesis writing contributed to their scientific career in spite of the common problems they encountered regarding adequate time for preparation. Furthermore, they concluded that thesis writing had a positive effect in the development of their scientific thinking and writing skills. It was determined that there had been inadequate education regarding methodology and basic research methods prior to thesis preparation. Nearly all respondents emphasized the necessity of thesis preparation. In conclusion, based on our study, thesis writing is recommended; however, in order to improve this process it is a fact that more efficient organization of financial resources, workforce, and time is needed.

Keywords: Thesis, Medical specialty, Academic career

GİRİŞ

Tıp fakültelerinin temel misyonu iyi hekimlik için gerekli bilgi, beceri ve tutumla donatılmış bireyler yetiştiren, toplumun ihtiyaçlarına yönelik ve evrensel bilgiye katkılarda bulunacak bilimsel araştırmalar yapan ve bilim insanları yetiştiren, nitelikli sağlık hizmeti sunan ve bu işlevlerin birbirini beslediği bir kurum olmak şeklinde tanımlanabilir (İTF, 2014). Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu Temel Tıp Eğitimi, Mezuniyet Sonrası Tıp Eğitimi ve Sürekli Mesleki Gelişim için belirlediği standartlarda da bu nitelikleri özellikle vurgulamaktadır. Uzmanlık eğitimi sırasında kazanılacak klinik becerilerin yanı sıra klinik pratiği sürekli güncelleyebilmek ve geliştirebilmek için yeni bilimsel bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanımının gerektiği belirtilmektedir (MEDINE, 2007).

Dünyada ve ülkemizde özellikle mezuniyet sonrası eğitimde tıp eğitimi bir tez hazırlayarak tamamlanmaktadır (Salmi, Gana, & Moulliet, 2001; Arriola-Quiroz, Curiosa, Cruz-Encarnacion, & Gayosa, 2010). Tez çalışmalarını geçmişte de günümüzde de uzmanlık eğitiminin tamamlanması ve uzmanlık diploması alınması için gereken koşullardan birini oluşturmaktadır (Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, 2014). Bu emek yoğun tez hazırlama süreci uzmanlık öğrencilerinin hipotez oluşturmasını, veri toplayabilmesini, verilerin analizini yapabilmesini, uygun kaynak kullanımı ile sonuçlarını yorumlayabilmesini hedefler. Tez hazırlama uzmanlık öğrencisinin araştırma yapma yeteneğini kazandığını göstermesi yanı sıra yeni bilgi üretmeyi de kapsar (Day, 2000). Uzmanlık tezi sırasında edinilen yeni bilgi, tezi yapan dışında başka pek çok uzmana da yol gösterici olabilir.

Ülkemizde uzun yıllardır uzmanlık eğitiminin tamamlanması sırasında tez hazırlanmaktadır. Son yıllarda özellikle eğitim araştırma hastanelerinde uzmanlık eğitimi alan hekimlerin tez yapmaması yönünde tartışmalar başlamıştır. Bu tartışmalarda öne sürülen temel görüşler uzmanlık tezlerinin formaliteden ibaret olduğu, tezi tamamlamanın o kişinin başarılı bir uzman doktor olup olmayacağı konusunda faydası olmadığı doğrultusundadır (Küçükusta, 2011; Öztürk, 2012).

Bu araştırma ile uzmanlık eğitimi tamamlamış hekimlerin uzmanlık eğitimi sırasında hazırladıkları tez, hazırlama sürecinde karşılaştıkları durumların belirlenmesi, tez hazırlanmasına

yönelik öneri ve görüşlerinin alınması ve öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelikte olan ve analitik özellikleri olan bu araştırma Aralık 2013- Mayıs 2014 tarihleri arasında e-anket şeklinde yürütülmüştür. Araştırmanın temel soruları uzmanlık tezinin uzmanlık alanına bilimsel katkısı, tez hazırlama sürecini ve katılımcıların tez ile ilgili görüşlerinin belirlenmesini hedeflemektedir. Bu temel alanlarda önermeleri içeren 18 soruluk Likert tipi bir ölçek hazırlanmıştır. Bu ölçekte katılımcılar önermelere katılma derecelerini Tamamen katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kısmen katılıyorum (3), Katılmıyorum (2) ve Kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların uzmanlık alanı, mezun olduğu yıl, halen çalıştığı kurum, unvanları, tezlerinin bilimsel yayına dönüp dönmediği de sorgulanmıştır. Ayrıca katılımcıların tez hazırlama sürecine yönelik görüşleri de açık uçlu soruyla sorulmuştur. Katılımcıların kimlik bilgileri, yaş ve cinsiyet bilgileri istenmemiştir.

Hazırlanan anket 12 uzman hekime gönderilerek görüşleri doğrultusunda gözden geçirilmiş ve yeniden yapılandırılmıştır. Anketler e-posta yoluyla, İstanbul Tıp Fakültesi'nde çalışan uzman hekimlere, Pediatri, Psikiyatri ve Üroloji uzmanlık derneklerinden ve ayrıca İstanbul Tabip Odası'nda adresleri kayıtlı İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun 1536 uzman hekime gönderilmiştir. 345 katılımcıdan gelen yanıtlar gözden geçirilerek toplamda 328 anket değerlendirmeye alınmıştır. Ankete katılım oranı %23' dür. Likert tipi 18 soruya verilen yanıtlar iç tutarlık açısından değerlendirildiğinde Cronbach alfa katsayısı= 0.77 olarak bulunmuştur. Sonuçların değerlendirilmesinde ortalamaların karşılaştırılması için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 328 kişinin uzmanlık eğitimi aldığı yıl aralığı en eski 1970-1974, en yeni 2008-2013 yılları arasındadır. Katılımcıların %11.9'u (39) Temel Tıp Bilimleri, %57'si (187) Dahili Tıp Bilimleri, %30.2'si (99) Cerrahi Tıp Bilimleri alanlarında uzmanlık eğitimi yapmıştır. Bu uzmanlık eğitimlerini %85.4'ü (280) Üniversitelerde, %12.8'i (42) Sağlık Bakanlığı Eğitim Araştırma Hastaneleri'nde, %1.8'i (6) Adli Tıp Kurumu gibi diğer veya yurtdışı eğitim kurumlarında tamamlamışlardır. %20.7'si (68) uzman hekim, %8.2 si (27) yardımcı doçent, %13.7'si (45) doçent, %57.3'ü (188) profesör olarak görev yapmaktadır.

Hazırlanan tezin uzmanlık alanı ile uyumu, bu alana ve bireye katkısı altı önerme ile incelenmiştir. Bu önermelere verilen yanıtlar akademik unvanlara (Tablo 1) ve uzmanlık alınan alana (Tablo 2) göre incelenmiştir.

Kişilerin unvanları açısından bu önermeler değerlendirildiğinde akademik unvandan bağımsız olarak katılımcılar hazırladıkları tezin uzmanlık eğitimlerinin amaç, öğrenim hedefleri ile uyumlu olduğunu ve uzmanlık alanlarına bilimsel katkı sağladığı yönünde görüş bildirmektedirler. Akademik unvan arttıkça doçentler uzmanlardan, profesörler doçentlerden daha fazla tezin uzmanlık alanını daha iyi kavramaya yol açtığını, çalıştıkları kuruma bilimsel katkı sağladığını ve uzmanlık alanında bilgiyi arttırdığını belirtmektedir (Tablo 1).

Uzmanlık alanına göre önermeler değerlendirildiğinde çalıştıkları birimden bağımsız olarak katılımcılar hazırladıkları tezin

uzmanlık alanlarına bilimsel katkı sağladığı, uzmanlık alanını daha iyi kavramaya yol açtığı, çalıştıkları kuruma bilimsel katkı sağladığı ve uzmanlık alanında bilgiyi arttırdığı yönünde görüş bildirmektedirler (Tablo 2).

Tez hazırlarken eğitmen desteği, bilimsel destek, yeterli zaman, tezi hazırlamaya yönelik aldıkları eğitimler ve yurt içi/yurt dışı bilimsel kaynaklara erişim gibi konular sekiz önerme ile incelenmiştir. Bu önermelere verilen yanıtlar akademik unvanlara göre (Tablo3) ve uzmanlık alanına göre (Tablo 4) incelenmiştir.

Kişilerin unvanları açısından bu önermeler değerlendirildiğinde akademik unvandan bağımsız olarak katılımcılar tez öncesi araştırma yöntemleri konusunda eğitim alma, tezin konusunu belirleme, planlama, yürütme, yazma aşamalarında danışman öğretim üyesinden destek görme, araştırma yöntemleri ve istatistik destek alma konusunda benzer yanıtları vermişlerdir.

Tablo 1: Katılımcıların Unvanlarına Göre Uzmanlık Tezinin Uzmanlık Alanına Katkısını İrdeleyen Önermelere Verilen Yanıtlarının Ortalamaları

Önermeler	Uzman Dr.	Yrd. Doç. Dr.	Doç. Dr.	Prof. Dr.	İstatistik
"Tezim eğitim aldığım alanın amaç ve öğrenim hedefleri ile uyumluydu"	4.21	4.52	4.42	4.47	F=1.853 p=0.137
"Hazırladığım tez uzmanlık alanımı daha iyi kavramama olanak sağladı"	3.60	3.96	4.09	4.20	F=6.424 p=0.001
"Hazırladığım tezin uzmanlık alanıma bilimsel katkısının olduğunu düşünüyorum"	3.81	3.93	4.22	4.09	F=2.059 p=0.106
"Tezimin uzmanlık eğitimi aldığım kuruma katkı sağladığını düşünüyorum"	3.38	4.04	4.29	4.34	F=5.450 p=0.001
"Tez hazırlama sürecim uzmanlık alanımda bilgimi artırdı"	3.93	4.04	4.29	4.34	F=3.909 p=0.009
"Tez hazırlama sürecim çalıştığım kurumda çalıştığım alan hakkında farkındalığı artırdı"	3.38	3.65	3.82	3.98	F=5.827 p=0.001

Tablo 2: Katılımcıların Uzmanlık Temel Alanlarına Göre Uzmanlık Tezinin Uzmanlık Alanına Katkısını İrdeleyen Önermelere Verilen Yanıtlarının Ortalamaları

Önermeler	Uzman Oldukları Bilim Alanları			İstatistik
	Temel Tıp Bilimleri	Dahili Tıp Bilimleri	Cerrahi Tıp Bilimleri	
"Tezim eğitim aldığım alanın amaç ve öğrenim hedefleri ile uyumluydu"	4.23	4.34	4.61	F=4.240 p=0.015
"Hazırladığım tez uzmanlık alanımı daha iyi kavramama olanak sağladı"	3.95	4.04	4.04	F=0.152 p=0.859
"Hazırladığım tezin uzmanlık alanıma bilimsel katkısının olduğunu düşünüyorum"	3.97	4.04	4.03	F=0.079 p=0.924
"Tezimin uzmanlık eğitimi aldığım kuruma katkı sağladığını düşünüyorum"	3.77	3.78	3.73	F=0.057 p=0.945
"Tez hazırlama sürecim uzmanlık alanımda bilgimi artırdı"	4.21	4.25	4.13	F=0.570 p=0.566
"Tez hazırlama sürecim çalıştığım kurumda çalıştığım alan hakkında farkındalığı artırdı"	3.85	3.80	3.76	F=0.112 p=0.894

Tablo 3: Katılımcıların Unvanlarına Göre Uzmanlık Tezi Hazırlarken Karşılaştıkları Eğitim, Bilimsel Destek Gibi Konuları İrdeleyen Önermelere Verilen Yanıtlarının Ortalamaları

Önermeler	Uzman Dr.	Yrd. Doç. Dr.	Doç. Dr.	Prof. Dr.	İstatistik
“Tezimin konusunu belirlerken danışman öğretim üyesinden bilimsel destek gördüm”	3.56	3.79	4.04	3.78	F=1.625 p=0.184
“Tezimin planlanması, yürütülmesi ve yazılması sırasında tez danışmanı öğretim üyesinden bilimsel destek gördüm”	3.49	3.67	4.04	3.66	F=2.051 p=0.107
“Asistanlık süremde tezimi hazırlamaya yeterli zaman bulabildim”	3.29	3.67	3.55	3.67	F=2.112 p=0.099
“Tez hazırlamak bilimsel düşünce geliştirmek, araştırma yapmak ve yazarlık konusunda gelişmeye olanak sağladı”	3.84	4.22	4.49	4.30	F=6.425 p=0.001
“Tez çalışması öncesinde araştırma yöntemlerine yönelik yeterli bir eğitim aldım”	2.50	2.52	2.68	2.68	F=0.621 p=0.602
“Araştırma yöntemleri ve istatistik konularında destek bulmakta güçlük çektim”	3.34	3.30	3.51	3.28	F=0.518 p=0.670
“Tezimi hazırlarken ulusal ve uluslararası kaynakçaya kolaylıkla ulaşabildim”	3.62	2.93	3.56	2.84	F=12.555 p=0.000
“Halen tez konumla ilgili alanda çalışmaktayım”	2.79	2.81	3.20	3.27	F=3.133 p=0.026

Tablo 4: Katılımcıların Uzmanlık Alanlarına Göre Uzmanlık Tezi Hazırlarken Karşılaştıkları Eğitim, Bilimsel Destek Gibi Konuları İrdeleyen Önermelere Verilen Yanıtlarının Ortalamaları

Önermeler	Uzman Oldukları Bilim Dalları			İstatistik
	Temel Tıp Bilimleri	Dahili Tıp Bilimleri	Cerrahi Tıp Bilimleri	
“Tezimin konusunu belirlerken danışman öğretim üyesinden bilimsel destek gördüm”	4.00	3.75	3.69	F=1.014 p=0.364
“Tezimin planlanması, yürütülmesi ve yazılması sırasında tez danışmanı öğretim üyesinden bilimsel destek gördüm”	3.95	3.64	3.63	F=1.227 p=0.295
“Asistanlık süremde tezimi hazırlamaya yeterli zaman bulabildim”	3.95	3.47	3.58	F=3.340 p=0.037
“Tez hazırlamak bilimsel düşünce geliştirmek, araştırma yapmak ve yazarlık konusunda gelişmeye olanak sağladı”	4.26	4.24	4.15	F=0.395 p=0.674
“Tez çalışması öncesinde araştırma yöntemlerine yönelik yeterli bir eğitim aldım”	2.97	2.60	2.56	F=2.366 p=0.096
“Araştırma yöntemleri ve istatistik konularında destek bulmakta güçlük çektim”	3.11	3.35	3.36	F=0.875 p=0.418
“Tezimi hazırlarken ulusal ve uluslararası kaynakçaya kolaylıkla ulaşabildim”	2.95	3.14	3.08	F=0.525 p=0.592
“Halen tez konumla ilgili alanda çalışmaktayım”	3.21	3.09	3.16	F=0.214 p=0.807

Uzman hekimler diğer unvandaki kişilere göre asistanlıkta tez hazırlamaya yeterli zaman ayıramadıklarını belirtirken, özellikle e-kütüphane olanaklarının gelişmesiyle ulusal ve uluslararası literatüre daha fazla erişebildiklerini belirtmektedirler (Tablo 3).

Uzmanlık alanına göre önermeler değerlendirildiğinde çalışmaları birimden bağımsız olarak katılımcılar tez öncesi araştırma yöntemleri konusunda eğitim alma, tezin konusunu belirleme, planlama, yürütme, yazılma aşamalarında danışman öğretim üyesinden destek görme, araştırma yöntemleri ve istatistik yönünden destek alma konusunda benzer yanıtları vermişlerdir. Temel Tıp Bilimleri alanında çalışanlar asistanlıkları sırasında daha fazla teze zaman ayırabilirken, Dahili Tıp Bilimleri alanında daha fazla zaman sorunu olduğu belirtilmiştir. Yine benzer şekilde Temel Tıp Bilimleri alanında tez öncesi eğitim alma olanağı daha fazladır (Tablo 4).

Bu araştırmanın da temel sorusu olan “tez hazırlamak gerekli midir?” sorusuna yönelik görüşler dört önerme ile irdelenmiştir. Bu önermelere verilen yanıtlar akademik unvanlara (Tablo 5) ve uzmanlık alınan alana (Tablo 6) göre incelenmiştir.

“Akademisyen olmayı amaçlamayan bir asistan tez hazırlamaktan muaf tutulmalıdır” önermesine her unvandan verilen yanıtlar “katılmıyorum” doğrultusundadır. Tez olması gerektiği

yönünde görüş bildirilmektedir. “Tez yerine yayınlanmak üzere makale yazılması şartı getirilmesi daha yararlı olacaktır” önermesine uzman hekimler daha olumlu görüş bildirmişlerdir (Tablo 5).

Benzer şekilde “Akademisyen olmayı amaçlamayan bir asistan tez hazırlamaktan muaf tutulmalıdır” önermesine uzmanlık alanlarına verilen yanıtlar “katılmıyorum” doğrultusundadır. Tez hazırlanması gerektiği yönünde görüş bildirilmektedir (Tablo 6).

Katılımcılara açık uçlu soruyla uzmanlık tezine yönelik görüşleri sorulduğunda çoğunlukla olumlu ifadeler kullanılarak görüş bildirilmiştir. Bu görüşlerin bazıları şöyledir:

- “Akademisyenliği düşünsün veya düşünmesin bir asistanın, tezine başlamadan önce de bir çalışmaya katılması ve en az bir orijinal makale yazmasının özgüvenini artıracaklarını düşünüyorum. Aksi halde yaptığı iş uzmanlık değil, teknisyenlik olur. Bunu elde etmenin de daha kısa yolları var, yaklaşık 10 yıllık bir eğitim fazla gelir. Tezini temel bilimlerle işbirliği içinde yapması da bir alternatif olabilir.”
- “Tez hazırlamanın önemli olduğunu düşünüyorum, ancak destek sürecinin hızlı ve düzgün işlemesi gerekiyor.”

Tablo 5: Katılımcıların Unvanlarına Göre Uzmanlık Tezi Gerekliliği Açısından Konuyu İrdeleyen Önermelere Verilen Yanıtlarının Ortalamaları

Önermeler	Uzman Dr.	Yrd. Doç. Dr.	Doç. Dr.	Prof. Dr.	İstatistik
“Tez akademisyen olmayı amaçlayan bir asistan için gerekli olmalıdır”	4.18	4.33	4.41	4.36	F=0.573 p=0.633
“Akademisyen olmayı amaçlamayan bir asistan tezdən muaf tutulmalıdır”	2.54	2.19	2.07	2.24	F=1.538 p=0.204
“Tez yerine yayınlanmak üzere makale yazılması şartı getirilmesi daha yararlı olacaktır”	3.47	3.00	2.80	2.90	F=3.923 p=0.009
“Tıpta uzmanlık öğrenciliği döneminde tez hazırlanması kişinin alanında gelişimine destek sağladığı için gereklidir”	3.60	3.81	4.02	3.98	F=2.342 p=0.073

Tablo 6: Katılımcıların Uzmanlık Alanlarına Göre Uzmanlık Tezi Gerekliliği Açısından Konuyu İrdeleyen Önermelere Verilen Yanıtlarının Ortalamaları

Önermeler	Uzman Oldukları Bilim Dalları			İstatistik
	Temel Tıp Bilimleri	Dahili Tıp Bilimleri	Cerrahi Tıp Bilimleri	
“Tez akademisyen olmayı amaçlayan bir asistan için gerekli olmalıdır”	4.26	4.27	4.46	F=1.120 p=0.327
“Akademisyen olmayı amaçlamayan bir asistan tezdən muaf tutulmalıdır”	2.46	2.34	2.12	F=1.368 p=0.256
“Tez yerine yayınlanmak üzere makale yazılması şartı getirilmesi daha yararlı olacaktır”	3.21	3.05	2.92	F=0.769 p=0.464
“Tıpta uzmanlık öğrenciliği döneminde tez hazırlanması kişinin alanında gelişimine destek sağladığı için gereklidir”	3.77	3.90	3.94	F=0.347 p=0.707

- “Tez hazırlamayan bir kişi uzman sayılamaz, yayın değerlendirmeyi bilemez ve gelişimi eksik kalır”
- “Tez yapmak kişinin kendi alanında gelişmesine, meslekte olgunlaşmasına farkındalığının artmasına neden oluyor. Tez yapmak mesleğini sahiplenmeyi ve benim alanım demeyi sağlıyor. Uzmanlık eğitiminin en önemli yapı taşı.”

“Teziniz makale, kitap vb. şeklinde yayımlandı mı?” sorusuna katılımcıların %64.6’sı (212) “evet” yanıtı vermiştir. “Evet” yanıtını verenlerin yayınlarının %24.1’i SCI kapsamındaki dergilerde, %9.5’u SCI kapsamı dışındaki dergilerde, %29.5’u yurt içi hakemli dergilerde yayınlanmıştır. Yapılan yayımların %1.5’u ise bildiri şeklinde yayınlanmıştır. Katılımcıların %50.9’u tezin hazırlanması sırasında ek bir harcama yapmadıklarını belirtmişlerdir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Tez hazırlama süreci teorik ve pratik açıdan önemli bir eğitim fırsatıdır. Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu Mezuniyet Sonrası Tıp Eğitimi için belirlediği temel standartlarda her asistanın bilimsel temelin ve yöntemin bilgisini mutlaka almış olması gerektiğini özellikle şu şekilde vurgulamaktadır: “Literatürün, bilimsel verilerin ve kanıta dayalı tıp hakkında formal eğitim almış olmalı ve araştırma sürecine katılmalıdır” (MEDINE, 2007).

Bu araştırma ülkemizde tıpta uzmanlık eğitimi tamamlamış tüm uzmanları kapsamamakla beraber tez hazırlama konusunda kanımızca önemli sonuçlara ulaşmaya olanak sağlamıştır. Verilerin anonim bir şekilde toplanması güvenilirliği artırıcı olarak nitelendirilebilir. Araştırmamıza katılan tıpta uzmanlık sürecini tamamlamış kişiler, akademik unvandan ve uzmanlık alanından bağımsız olarak tezlerini hazırlarken zaman bulmada benzer sorunları yaşamalarına rağmen tezlerinin uzmanlık alanlarına bilimsel katkı yaptığını düşündüklerini belirtmektedirler. Yine benzer şekilde tez hazırlamanın bilimsel düşünce geliştirmek, araştırma yapmak ve yazarlık konusunda gelişmeye olanak sağladığını ifade etmektedirler. Uzmanlık tez çalışması öncesinde araştırma yöntemlerine yönelik yeterli bir eğitim alma konusunda sorunlar her akademik ve uzmanlık alanı düzeyinde belirlenmiştir. Bu önemli bir bulgudur. Tez hazırlama sürecinin eğitimin bir bölümü olduğu da dikkate alınarak, asistan eğitimlerine araştırma yöntemlerine yönelik bilgilerin entegre edilmesi gerekmektedir.

Tıp eğitimindeki çeşitli eksiklikler, tez yazmanın araştırma yürütme ve yorumlama açısından eğitim fırsatı olarak kullanılmaması, yapılan tezlerin ulusal/uluslararası dergilerde yayınlanma oranlarının düşük olması gibi sorunların gözlenmesi çeşitli çözüm önerileri (Yılmaz & Yüksel, 2013) yanı sıra, radikal olarak “tez kaldırılmalıdır” gibi görüşlere de yol açmıştır (Öztürk, 2012; Küçükusta, 2011). Bu süreçte ilk karşımıza çıkan durum yan dal uzmanlık tezinin kaldırılmasıdır. Öyle ki uygulama, sadece yeni yönetmeliğin yayımlanmasından sonra yan dal uzmanlık eğitimine başlayanları değil, hali hazırda yan dal uzmanlık eğitimine devam edenleri de kapsamaktadır (Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği, 2014). Ancak araştırmamızda elde ettiğimiz bulguları değerlendirdiğimizde süreçte yaşanan sorunlar olan araştırma yöntemleri hakkında eğitimin eksikliği,

tezin planlanması, yürütülmesi ve yazılması sırasında tez danışmanı öğretim üyesinden yeterli bilimsel destek görülmemesine rağmen tez hazırlayan hekimler tez hazırlamanın bilimsel düşünceyi geliştirmek, araştırma yapmak ve yazarlık konusunda gelişmeye olanak sağladığını belirtmektedir. Özellikle klinik pratiği sürekli güncelleyebilmek ve geliştirebilmek için yeni bilimsel bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanımı gerektiğinden, tezin nasıl olması gerektiğini sorgulayan çeşitli önermelerimizde neredeyse tüm katılımcıların tezin gerekliliğini belirten görüşleri ön plandadır. Bu bulgu, tez yazarken sorunlar olsa bile uzmanlık sırasında tez yazma ile edinilen akademik bilginin güncel bilimsel gelişmeleri takip etmede kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmanın bulguları genellenebilir olmamakla birlikte tıpta uzmanlık tezleri ile ilgili yoğun tartışmaların olduğu, önemli kararların alınma arifesinde bilimsel kanıt oluşturması açısından önem taşımaktadır. Konunun daha ayrıntılı araştırılması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Tezi kaldırmak yerine, tez yazımını ve yayınlanmasını teşvik edici destekler üretmek yanı sıra, işgücü, zaman ve parasal kaynakları daha etkin kullanabileceğimiz alternatifler üretmek üzerinde düşünmek yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR

- Arriola-Quiroz, I., Curiosa, W., Cruz-Encarnacion, M., & Gayosa, O. (2010). Characteristics and publication patterns of theses from a Peruvian medical school. *Health Info Libr J*, 27(2), 148-54.
- Day, R. A. (2000). *Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır* (4. basım). İstanbul: Tübitak.
- İTF. (2014). *İstanbul Tıp Fakültesinin Misyonu*. Retrieved from <http://istanbultip.istanbul.edu.tr/misyon-ve-vizyon/>
- Küçükusta, A. R. (2011, 08 19). *Tıpta uzmanlık tezleri kaldırılmalıdır (Pazarıcı doktor vakası münasebetiyle)*. Medimagazin. : Retrieved from <http://www.medimagazin.com.tr/hekim/tip-egitimi-tus/tr-tipta-uzmanlik-tezleri-kaldirilmalidir-pazarci-doktor-vakasi-munasebetiyle-2-22-36907.html>
- MEDINE. (2007). *Dünya Tıp Eğitimi Federasyonu Tıp Eğitiminde Niteliğin Geliştirilmesi İçin Evrensel Standartlar Avrupa Spesifikasyonları, Temel Tıp Eğitimi, Mezuniyet Sonrası Tıp Eğitimi ve Sürekli Mesleki Gelişim İçin*. Retrieved from <http://www.ttb.org.tr/kutuphane/standartlar.pdf>
- Öztürk, M. (2012). *Uzmanlık tezi ne işe yarar*. SD Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Platformu. Retrieved from <http://www.sdplatform.com/Yazilar/Kose-Yazilari/323/Uzmanlik-tezleri-ne-ise-yarar.aspx>
- Salmi, L. R., Gana, S., & Moulliet, E. (2001). Publication pattern of medical theses, France, 1993-98. *Medical Education*, 35, 18-21.
- Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği*. (2014, 4 26). Retrieved from <http://www.tuk.saglik.gov.tr/tuey-2014.pdf>
- Yılmaz, Ö., & Yüksel, H. (2013). *Tıp Eğitiminde Uzmanlık Tezlerine Bakış: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Retrieved from <http://www.toraks.org.tr/uploadFiles/book/file/372013104956-5TIP.pdf>